

A személy- és vagyonsbiztonság adaptálása korunk kihívásaira

Adaptation of the Safety of Persons and Property for Current Challenges

Szakali Miklós

Óbudai Egyetem, Budapest, Magyarország

mszakali@hotmail.com

Összefoglalás

Napjaink megváltozott biztonsági körülményei szükségessé teszik a széleskörű összefogást az emberi élet, a kultúránk, hagyományaink és életstílusunk védelmében. Az állampolgárok védelme alapvetően állami feladat, amelyet a hivatalos szervek látnak el, azonban nem mondhatunk le a civil személy- és vagyonsbiztonság területén meglévő képességekről sem biztonságunk fokozása érdekében. Véleményem szerint csak akkor érhetünk el tartós eredményeket, ha a biztonsági kihívások legveszélyesebb formáit, a terrorizmust és a hibrid hadviselés hasonló elemeit komplex módon kezeljük és felhasználunk minden rendelkezésre álló forrást a támadások megelőzésére, elhárítására, illetve esetleges következményeinek kezelésére.

Cikkemben azt vizsgálom, hogyan lehetne a civil személy- és vagyonsbiztonság elemeinek fejlesztésével, illetve az elemek közötti együttműködés javításával növelni biztonságunkat valamint segíteni a hatóságok terrorelhárító tevékenységét egy komplex biztonsági hálót létrehozásával.

Kulcsszavak: biztonsági környezet, személy- és vagyonsbiztonság, terrorizmus, biztonsági rendszer, együttműködés

Abstract

Nowadays the changed security environment makes it necessary to introduce wide range of cooperation in order to defend our life, culture, traditions and general lifestyle. It is basically a state-responsibility to defend its citizens with the assigned authorities; however, in favour of our enhanced security we cannot exclude those capabilities which exist at the civil security services. I think that we can only achieve firm results against the most dangerous forms of the current security challenges – terrorism and the similar elements of the hybrid warfare - if we treat them in a complex way using all the available resources to prevent and to defend against attacks or to manage the consequences of an eventual event.

In this article I examine the possibilities how we can develop some elements of the safety of persons and property and to increase the cooperation among them in order to enhance our security and to assist anti-terrorism activities of the authorities contributing to a complex security system.

Keywords: security environment, civil security and safeguarding, terrorism, security system, cooperation

1. BEVEZETÉS

A személy- és vagyonsbiztonság kiterjedt felelősségi kört foglal magában, a témakörbe tartozik a természeti jelenségek (vihar, eső stb.) által, továbbá az emberi hibából vagy véletlen meghibásodásból bekövetkező események (tűz, robbanás, gázömlés, egyéb ipari katasztrófa, stb.) elleni védelem is. Ezek az események is veszélyeztethetik az ott tartózkodó személyek életét, testi épségét, egészségét, valamint anyagi kárt okoznak a tulajdonban is. Ebből adódóan a személy- és vagyonsbiztonsági rendszer egyik feladata, hogy ezeket is megelőzze, elhárítsa, vagy káros hatásait mérsékelje, enyhítse. Azonban cikkemben csak a megváltozott biztonsági környezet néhány eleméből következő, a személyes biztonságra veszélyes szándékos emberi tevékenység elleni megelőzés és védelem kérdéseivel foglalkozom.

Napjainkban jelentősen megváltozott a biztonsági környezet, amely hatással van mindennapi életünkre és biztonságunkra is. Eddig főleg a vagyons elleni cselekmények voltak a meghatározóak, amelyek ellensúlyozására létrejöttek a különböző civil biztonsági, őrző-védő vállalkozások. Ugyan az illegális anyagi haszonszerzésre való törekvések indokoltá teszik a civil biztonsági vállalkozások hagyományos alkalmazását, azonban világszerte megjelent a személyes biztonságra sokkal veszélyesebb jelenség, a terrorizmus. Magyarországon ugyan még nem történt a nyugat-európai támadásokhoz hasonló esemény, de véleményem szerint időben fel kell készülni annak megelőzésére és esetleges következményeinek kezelésére. Cikkemben azt vizsgálom, hogy jelenleg működő személy- és vagyonsbiztonsági rendszer egyes elemeit hogyan lehet adaptálni annak érdekében, hogy növelje az állampolgárok személy- és vagyonsbiztonságát, valamint valós segítséget nyújtson az állami szerveknek a terrorizmus elleni harcban. Véleményem szerint nem szabad egy kiképzett, őrzés-védelmi tapasztalatokkal rendelkező jelentős létszámú civil állományt figyelmen kívül hagyni, amikor emberéleteket veszélyeztető cselekményekkel szemben kell fellépni és biztonságunkat szavatolni.

2. A BIZTONSÁGI KÖRNYEZET VÁLTOZÁSA

A biztonság köznapi értelmezése kapcsán mindenki saját életének egy-egy területére (anyagi, egzisztenciális, egészségügyi, baleseti, stb) gondol, amely által leginkább veszélyeztetve érzi személyes életét, biztonságát. A felsorolt néhány példából is kellően érzékelhető, hogy a biztonság minden esetben egy állapotot takar, egy olyan állapotot, melyet esetenként valami más és más dolog veszélyeztet. A biztonság tehát csak valami veszélyeztető tényezővel együtt értelmezhető.

A biztonságot közvetlenül két tényező határozza meg. Az egyik a veszélyeztetés, azaz a szándékos jogellenes magatartások, melyek negatívan befolyásolják a biztonságot. A másik az alkalmazott védelmi erőforrások mennyisége és minősége. Minél nagyobb erőt, hatékonyabb őrzést és védelmet alkalmazunk, annál nagyobb biztonságot érhetünk el. Ugyanis az alkalmazott védelmi erőforrások a szándékos jogellenes magatartásokkal szemben hatnak, azt akadályozzák. Azonban tudatában kell lennünk, hogy maximális törekvéseink ellenére sem érhetünk el teljes körű, abszolút biztonsági állapotot. [1]

A rendszerváltás következtében Magyarország társadalmi és gazdasági berendezkedése jelentős változáson ment keresztül. Megszűnt a társadalmi tulajdon, a tervutasításos gazdasági rendszer helyét átvette a magántulajdonra épülő piacgazdaság. A privatizációs folyamatok következtében a társadalmi tulajdon szerves részét képező vagyontárgyak (termelőüzemek, gyárak, épületek, stb.) ismét magántulajdonba kerültek. A Polgári Törvénykönyv szerint pedig a tulajdonos egyik alapvető joga a birtokvédelem. Így a magántulajdon növekedésével természetes módon felmerült az igény ennek külső személlyel, szervezettel történő megvédésére is, mert erre a tulajdonos önmagában már nem képes. Ráadásul a privatizáció következtében sok munkahely megszűnt, nőtt a munkanélküliség, a megnövekedett magántulajdon pedig csábító lehetőségek tűnt a kieső jövedelem illegális pótlására, ami a vagyon elleni jogsértések számának ugrásszerű növekedéséhez vezetett.

A kisebb tulajdon elleni jogsértések mellett, ebben az időszakban jelentek meg hazánkban a szervezett bűnözés első jelei is. Több esetben fordultak elő robbantások, lövöldözések, maffia jellegű leszámolások a nyílt utcán. Az világosan látszott, hogy a megváltozott társadalmi berendezkedésben az államnak a belső rend, közbiztonság fenntartása is nehézségeket okoz, így – megfelelő kapacitás hiányában – nem tudja és nem is akarja a személy- és vagyonvédelmi feladatokat teljes körűen ellátni. Az egyéneknek viszont a személyiségfejlődés során kialakul a biztonság iránti igénye, amit az államtól nem kaphattak meg. Így a megfelelő tőkével rendelkező magánszemélyek és a gazdasági élet különböző szereplői között felmerült az igény arra, hogy személyük és értékeik védelméről a privát szférán belül, magánjogi jogviszony keretében

gondoskodjanak. Így alakultak ki - és működnek azóta is - hazánkban a vagyonvédelmi vállalkozások.[2]

Mint látjuk egy gyökeres belpolitikai-társadalmi változásra való reagálás volt a magán biztonsági, személy-, és vagyonvédelmi szektor kialakulása, amely tevékenységét a megváltozott biztonsági körülmények és a fizetőképes biztonsági igények határozták meg.

Napjainkban ismét tanúi és részesei lehetünk egy gyökeresen változó biztonsági környezetnek, amely alapjaiban fenyegeti személy- és vagyonbiztonságunkat. Sajnos a fenyegetettek körét nem lehet társadalmi, gazdasági és egyéb egzakt jellemzők alapján behatárolni, mivel a fenyegetés sokkal általánosabb és kiszámíthatatlanabb. Ezt az általános fenyegetést a terrorizmus és a hibrid hadviselés egyes elemei jelentik, melyek jól érzékelhető félelmet és bizonytalanságot keltenek a lakosság körében. Az egyre pusztítóbb terrorista merényletek jelentik az első számú fenyegetést a polgári lakosság élet-, és vagyonbiztonságára világszerte. Természetesen Európa sem kivétel ez alól, itt sem érezheti magát biztonságban senki sem, mivel ezek a támadások mindennapi életünk általános színtereit veszik célba, amelyeket mindannyian használunk. A továbbiakban bemutatok néhány olyan eseményt, amelyek alapján könnyen belátható, hogy meghatározó változások történtek a biztonsági környezetben, amelyek szükségessé teszik a személy- és vagyonvédelem, valamint a polgári biztonsági szakma alkalmazkodását is a megváltozott körülményekhez a társadalom biztonsági igényeinek kielégítése érdekében.

A terrorizmus lényegéből adódik, hogy a terroristák az úgynevezett könnyű célpontokat részesítik előnyben. A támadások főleg a fegyvertelen, védekezésre felkészületlen éppen ezért arra képtelen nagy létszámú csoportokat veszik célba, amelyek esetében jelentős személyi áldozat és anyagi károkozás várható. A támadások legnagyobb hatása – talán a konkrét merényleteknél is nagyobb - a csoportos félelem, a tehetetlenség érzése és a pánik, amelyek az agressziót követően átjárják az embereket és tudatosul bennük, hogy ez velük is bármikor megtörténhet és ők védtelenek ezzel szemben.[7; 16-35. o.]

Röviden felidézek néhányat a közelmúltban történt támadások közül ezzel is érzékeltetve, mennyire kiszámíthatatlan és reális veszély egy terrortámadás:

2013. április 15-én a Boston Marathon futóverseny résztvevői és nézői ellen két robbantásos merényletet követtek el. Öt ember életét veszítette, 280 személy megsérült.

2014. május 24-én Brüsszelben egy fegyveres személy tüzet nyitott egy múzeumnál meggyilkolva három embert, illetve súlyosan megsebesített egy negyediket.

2015. január 7., Párizs – Terrortámadás a Charlie Hebdo szerkesztősége ellen. Két fegyveres 12 embert, köztük 2 rendőrt agyonlőtt, társaik január 8-án megölték egy rendőrnőt és 4 túszt egy kóser boltban.

2015. június 26., Szusza (Tunézia) – Tengerparton pihenő turistákat támadtak meg és 39 vendéget löttek agyon, 40 személyt megsebesítettek.

2015. november 13., Párizs – 150 halálos áldozatot követelt a terrortámadás-sorozat, 200 ember megsérült, köztük 80-an súlyosan. A nyolc terrorista – AK-47-es gépkarabélyokkal és testükre erősített bombákkal támadott. 112 emberrel végeztek a XI. kerületi Bataclan koncertteremnél az Eagles of Death Metal koncertjén. További öt helyszínen érte támadás a francia főváros lakóit és a turistákat: a La Belle Équipe kávézóban, a Le Carillon bárnál, a Bonne Bière kávézóban, Petit Cambodge étteremben, illetve a Comptoir Voltaire bárban, itt összesen 38 ember vesztette életét.

2016. március 22., Brüsszel – 34 halálos áldozatot és több mint 200 sérültet követelő merényletsorozat. Reggel 2 robbantás (és egy besült) történt a brüsszeli Zaventem reptéren, később pedig az Európai Parlamenttől nem messze lévő metróállomáson történt egy robbanás.

Amíg a terrortámadás főleg a szélsőséges vallási-, és politikai csoportokhoz és szervezetekhez köthető, addig a másik fő veszélyforrás, a hibrid hadviselés az államok hadviselési eljárása. Lényege, hogy egy adott közösség minden elemét (politikai, gazdasági és társadalmi) támadja a kormányzati és rendfenntartó szervek megbénítása, a törvényes rend széttzilálása, valamint a társadalmi feszültségek és bizalmatlanság keltése érdekében.

A hibrid hadviselés [8; 120-137. o.] eszköztárából két elemet emelek ki, amelyek különösen alkalmasak a fenti hatások elérésére. Az egyik az információs műveletek, amelyek által megtévesztő információkat sugároznak a kiválasztott célcsoport felé, elégedetlenséget, haragot és félelemérzetet keltve a célcsoportban. Ezzel is bizalmatlanságot ébresztve a kormányzati, rendfenntartó szervekkel vagy más társadalmi csoportokkal szemben, amely akár erőszakos cselekményekhez is vezethet.

A másik fő elem pedig a helyi szimpatizáns csoportok (proxik) alkalmazása, amelyek akár terrorista jellegű támadásokkal, akár erőszakos, köztörvényes bűncselekményekkel keltenek félelmet a kiválasztott célcsoportban vagy a lakosság szélesebb köreiben, megkérdőjelezve a rendfenntartó szervek alkalmasságát, aláásva a lakosság és a hivatalos szervek kapcsolatát. Nem ritka, hogy a proxi csoportok kiképzésére és a felforgató műveletek irányítására a szembenálló fél reguláris erőit, különleges műveleti csoportjait vetik be.

Mint látjuk mind a terrorizmus, mind a hibrid hadviselés egyes elemei valós fenyegetést jelentenek élet- és vagyonbiztonságunkra. Ez elől a fenyegetés elől nem térhetünk ki, mivel az életformánkat, illetve annak általános színtereit vették célba, amelyek feladása történelmünk, kultúránk és identitásunk feladását jelentené. Nem tehetünk mást, hatékony választ kell adnunk ezekre a biztonsági kihívásokra alapvető értékeink szem előtt tartásával.

A fenti külföldi példák alapján bárki megkérdőjelezheti, hogy miért foglalkozunk ezzel a témával, amikor

Magyarország nem érintett benne. Célszerűbbnek tartom időben megtenni a szükséges intézkedéseket és felkészülni egy esetleges esemény bekövetkezésére, mint tétlenül várni és utólag bánkódni az – egyébként talán elkerülhető- veszteségek miatt.

3. A BIZTONSÁGI HÁLÓ KITERJESZTÉSE

A biztonsági környezet változásával tudomásul kell vennünk, hogy a biztonság szavatolásának személyi, jogi és eszközrendszere is változni fog. Lényeges, hogy a jogellenes magatartások elleni fellépés továbbra is alapvetően állami feladat marad és ezt az államilag intézményesített szervek: rendőrség, nemzetbiztonsági szolgálatok, ügyészség, bíróságok stb. végzik.

Annak ellenére, hogy Magyarországon eddig nem történt a fenti példákhoz hasonló támadás az Országgyűlés 2016. júliusában elfogadta az Alaptörvény módosítását, amelyben a terrorveszélyhelyzetet beemelte az Alaptörvény 51/A cikkébe. [3] A törvény felhatalmazza a Kormányt a sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetésére, valamint lehetővé tette a Magyar Honvédség hazai alkalmazását terrorveszélyhelyzet idején, ha a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok alkalmazása nem elegendő. Tehát a magyar politikai vezetés is elég fontosnak ítélte a terrorizmus kérdését ahhoz, hogy módosítsa az Alaptörvényt és lehetővé tegye a Honvédség alkalmazását. Ez azért jelentős, mivel a Magyar Honvédség alapvető feladataként az ország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme volt meghatározva nem pedig a közbiztonság és közrend fenntartása, illetve helyreállítása.

Ugyanakkor azt is könnyű belátni, hogy minden kulturális és szórakoztató intézmény biztonságát nem felügyelhetik az állami szervek és a közelmúlt eseményei tükrében a népszerű szórakozóhelyek potenciális veszélyeztetettsége megnőtt. Amíg az eddig veszélyeztetettségi értékelések szerint az éttermek, kávézók, színházak nem igényeltek őrzés-védelmet, addig ez a fenti példák alapján jelentősen megváltozhat.

Szükségesnek tartom növelni a kulturális, sport és egyéb szórakozóhelyek biztonságát, azonban természetesen nem lehet azonos elvárásokat támasztani minden, a fenti kategóriába tartozó intézménnyel szemben. Itt látok lehetőséget az állami és a civil biztonsági szolgálatok és szervezetek szakmai bevonására az egyes intézmények (objektumok) biztonsági kockázatának meghatározásában és az arányos őrzés-védelmi rendszer kialakítására való javaslattevésben. Ezt a tevékenységet a tulajdonossal együttműködésben, annak érdekeltté tételével tudom csak elképzelni, egyébként ellenkezést és ellentétes hatást válthat ki.

Úgy gondolom, hogy a fenti objektumok biztonságának fokozása érdekében sincs szükség az objektumőrzés és védelem kapcsán megfogalmazott klasszikus elvi megközelítés és eszközrendszer felülírására.

Jelenleg is helytállóan tartom azt a meghatározást, miszerint „*Az objektumórzés egy olyan folyamatos vagyonbiztonsági tevékenység, mely során élőerővel és technikai eszközökkel, valamint rendszabályokkal késleltetik, esetleg megakadályozzák az objektum rendeltetészerű működését, illetve a vagyont veszélyeztető szándékos jogellenes magatartás bekövetkeztét, es ha szükséges biztosítják az objektumvédelem sikeres végrehajtását.*” [1; 96-97. o.] Azonban fontosnak tartom az eszközrendszer minőségi fejlődését követni és a jelenlegi helyzethez igazítani.

A nemzetközi védelmi ipar foglalkozik a kihívással, illetve az ikertornyok-, majd pedig a közelmúltban Franciaországban elkövetett terrorcselekmények után új lendületet vettek az intelligens kamerarendszer [4] fejlesztések és telepítések. Ezek a fejlesztések különösen fontosak, mivel nem csak az események rögzítését teszik lehetővé, de jogellenes cselekmények rögzítésére és megelőzésére is nagyobb esélyt adnak.

Példaként néhány a teljesség igénye nélkül:

– Viselkedés elemző algoritmus.

Magasabb kockázati kitettségű területeken célszerű olyan okos rendszerek telepítése, amelyek a szokatlan/nem életszerű magatartásokat képesek detektálni. A technológia azonnal figyelmeztet, ha valaki lerakja és ott hagyja a kézi-, vagy hátizsákját, de a hirtelen irányváltás, és bármilyen feltűnő viselkedés azonnal az operátor látókörébe hozhatja a célszemélyt.

– Testhőmérséklet változások kiszűrése.

A Francia Állami Vasúttársaság (SNCF) kísérleti jelleggel már rendszerbe állított intelligens kamerarendszereket megelőzése céllal.

– Arcfelismerő algoritmus.

A hatóságok által előre beprogramozott képi információk alapján a technológia körözött bűnözőket, illetve már nyilvántartásba vett terroristákat is képes beazonosítani.

– Mobil arcfelismerés.

Már egy iPhone készülékre telepített "szkenner" is megjelent, amely képes a szem, arcvonások, hang és ujjnyomat azonosítására. A rendőri erők egyszerűen és gyorsan képesek ellenőrizni, hogy az adott személy szerepel-e a bűnügyi/körözési nyilvántartásban.

A példák alapján láthatjuk, hogyan fejlődik a biztonságtechnikai feltételrendszer, azt azonban talán még fontosabbnak tartom, hogy a high-tech eszközök ne elszigetelten működjenek, hanem rendszerbe foglalva biztosítsák az időbeni információáramlást és ezzel a lehetőséget a beavatkozásra és az esemény megelőzésére.

A legintelligensebb kamera sem hasznos, ha nem megfelelően helyezik el, ha nem továbbít - vagy nem a megfelelő helyre - információt és nem kapcsolódik egy reagáló erőhöz. Ezért nélkülözhetetlenek tartom a technikai eszközök hálózatban történő alkalmazását és egy műveleti központba (állami vagy civil) történő bekötését. Ennek azonban előfeltétele az interoperabilitás kialakítása, amely magában foglalja az azonos alkalmazási elveket, az eszközök

kompatibilitását, az operátorok azonos követelmények szerinti felkészítését és egy egységes eljárási (riasztási, döntéshozatali, beavatkozási) protokoll alkalmazását.

A technikai feltételrendszer mindig csak a lehetséges megoldás egyik oldalát jelenti, ugyan is a legfejlettebb technika sem nélkülözheti az emberi szakértelmen és tapasztalatokon alapuló döntéshozatalt. Optimális helyzetnek az ember (élőerős) és technika egymást kiegészítő alkalmazását tekinthetjük.

Az interoperabilitás megteremtését a személyi állomány kiválasztása, oktatása – kiképzése és alkalmazása során is szem előtt kell tartani. Ezért egységes követelményrendszer szükséges a kiválasztás, valamint az oktatás-képzés, továbbképzés területén is. A legkiválóbb egyéni képességekkel rendelkező személy- és vagyonőr is csak elriasztja a gyanús egyéneket vagy idő előtti cselekvésre készíti őket, ha egyedül próbál megoldani egy speciális szakértelmet és csapatmunkát igénylő helyzetet. Így csak a növeli a kockázatot és veszélyezteti saját és munkatársai valamint az objektumban tartózkodók testi épségét és életét.

Eddig az objektumok őrzésébe és védelmébe bevonható civil őrző-, védő vállalkozások technikai és élőerejének, interoperabilitásának és hálózatban történő alkalmazásának lehetséges előnyeit vizsgáltam. Azonban a lényegi előrelépést az állami szervek (rendőrség, TEK, nemzetbiztonsági szolgálatok, stb) és a civil biztonsági cégek szabályozott együttműködése, a biztonsági háló kiterjesztése jelenthetné.

Figyelembe kell venni, hogy nagy tapasztalat és komoly tudásanyag halmozódott fel az elmúlt évek során a személy- és vagyonvédelem körében, amelyre alapozva és azt kiegészítve meg lehet találni a megoldást az új biztonsági kihívás kezelésére. Véleményem szerint meg kell fontolni a személy- és vagyonvédelmi szakma bevonását a terrorizmus elleni megelőző és következménykezelési feladatokba.

A terrorelhárítás állami feladat, amelynek megvannak a megfelelően széles jog- és hatáskörökkel ellátott szervei, azonban még így is képtelenség teljes körű biztonsági hálót létrehozni. Egyrészt szükség van a különböző állami szervek (rendőrség, nemzetbiztonsági szolgálatok, stb) együttműködésére ugyanakkor nem engedhető meg az a luxus, hogy egy szakmailag képzett, jelentős tapasztalattal és eszközrendszerrel bíró civil őrző-védő állományt nem vonunk be mindannyiunk biztonságának szavatolásába. Ilyen pusztító következményekkel járó fenyegetettség ellensúlyozására szükség van egy összefüggő biztonsági háló kiépítésére, amelynek az állami szerveken kívül a személy- és vagyonvédelmi szakma is részét képezi.

Egy közös koncepció alapján szervezett biztonsági háló lényegesen nagyobb lefedettséget biztosítana, illetve a szabályozott és célirányos információáramlás nagyban hozzájárulna a hatékonyság növeléséhez. A civil biztonsági cégek jelentős támogatást nyújthatnának a technikai eszközeik és az információszolgáltatás célirányos biztosításával az állami szervek tevékenységéhez. A civil személy- és vagyonvédelmi

szakma bevonása a biztonsági feladatok szélesebb körű kezelésébe nem példa nélküli, mivel az USA-ban a 9/11-es terrortámadásokat követően bevonták a civil biztonsági szervezeteket is a terrorizmus elleni feladatokba főleg a megelőzés, valamint a következmények kezelése területén.

Visszatérve a javaslatra el kell ismerni, hogy ez egy kényes sok vitát kiváltó kérdés, milyen mértékben lehet bevonni és milyen jogosultságokkal lehet felruházni civil személy- és vagyonvédelmi cégeket, úgy, hogy az valóban hatékony legyen és erősítse a biztonságot, ugyanakkor ne jelentsen indokolatlan jogi felhatalmazást, amely alkalmas ad visszaélésekre és a személyiségi jogok megsértésére.

A 2005. évi CXXXIII. törvény [5] (a továbbiakban: Vagyonvédelmi törvény) szigorú személyi követelményeket és foglalkozási titoktartási kötelezettséget fogalmaz meg a személy- és vagyonőri tevékenységet végzőkkel szemben, amelyek alapját képezhetik egy ilyen bizalmi feladatrendszerben való részvételnek. Mindezek nem azt jelentik, hogy a törvény ezen rendelkezéseit nem lehetne felülvizsgálni és még jobban a feladathoz igazítani beleértve a rendszeres időközönként történő hatósági ellenőrzéseket is.

A lehetséges együttműködés és a jogkörök bővítésének vékony határvonalát gondosan kell szabályozni a későbbi zökkenőmentes gyakorlati alkalmazás érdekében, ugyanakkor állampolgári oldalról is nagyobb társadalmi elfogadottságra és személyes belátásra van szükség saját biztonságuk védelme érdekében. A társadalmi elfogadottságot jelentősen elősegíthetné egy átgondolt kommunikációs stratégia, valamint a tényszerű, rendszeres tájékoztatás és a lakosság szélesebb rétegeit megszólító figyelemfelkeltő, oktató, bemutató programok és előadások.

A tevékenység jogi kereteinek meghatározása ugyan alapvető fontosságú, azonban ennél összetettebb feladatról van szó. Először a szakmai alapokat kell meghatározni, amely átfogja a teljes tevékenységet, beleértve a személyi állomány kiválasztási, képzési és foglalkoztatási követelményeit, az alkalmazható mechanikai és elektronikai eszközök, valamint az eljárások körét és rendjét csakúgy, mint az állami és a civil szervek közötti együttműködés szabályait. A szakmai alapok kidolgozását követően lehet azokat jogszabályi szintre emelni.

Felvetődik az a kérdés is, hogy mennyiben igényel más megközelítést egy terrortámadás megakadályozása vagy kivédése, mint személy- és vagyonvédelem témaköréhez kapcsolódó jogellenes tevékenységek elhárítása. A válasz elég egyszerű, a személy- és vagyonvédelemhez köthető tevékenységek alapvetően egy objektum, vagyontárgy vagy egy meghatározott személy, csoport őrzésére-védelmére koncentrálnak.

Ezt a feladatot akár fegyvertelenül, határozott fellépéssel, meggyőzéssel vagy társak segítségül hívásával is végre lehet hajtani. Még egy fegyveres rablótámadás esetén is az anyagi haszon megszerzése a

cél, melynek az elérését az áldozatok ejtése csak megnehezítené és súlyosbítaná a cselekmény büntetőjogi megítélését. A terrorista célja viszont az azonnali és általános pusztítás, nem anyagi haszonszerzés és nem feltétlenül egy konkrét személy vagy csoport megtámadása vezérli, hanem a sok áldozattal járó, brutalitásával és könyörtelenségével megdöbbenést és félelmet okozó, nagy médiafigyelmet vonzó gyilkolás.

Éppen ezért a fenti példák is mutatják, hogy a fegyveres terrortámadásokat a biztonsági személyzet – már, ahol volt – nem tudta megakadályozni vagy elhárítani. Legjobb esetben is csak a megtámadottak menekítését, rejtését-bújtatását tudták segíteni.

Ezek alapján levonhatjuk a következtetést, hogy bár a terrortámadás elhárításának céljai összhangban vannak a személy- és vagyonvédelem céljaival, vagyis:

- a személyek személyes biztonságának,
- a személyek, szervezetek jogos érdekeinek,
- a személyek, szervezetek jogos tulajdonát, vagy ezek kezelésében, használatában levő más vagyontárgyak megóvásával, azonban a célok azonossága önmagában nem segíti elő egy terrortámadás sikeres megakadályozását vagy elhárítását.

Speciális eszközrendszerre, ismeretekre, kiképzésre és eljárásrendre van szükség ahhoz, hogy egy civil cég emberei a siker reményében vehessék fel a harcot egy támadással. Pontosabban fogalmazva a célnak a támadás megelőzésének kell lennie, egyébként – különösen fegyvertelenül – nagyon kevés esély van egy terroristák semlegesítésére és így a túlélésre is.

Elgondolásom szerint - a teljesség igénye nélkül - a következő szakterületekre és témakörökre terjedhet ki az együttműködés:

1. Szakképzés (a Vagyonvédelmi törvény szerint a kamara feladata, de az együttműködés szükségszerű)

- a terrorveszély megelőzése, reagálás és a következmények kezelése támadás esetén témakör bevezetése képzési tárgyként,
- az elméleti és gyakorlati anyagok kidolgozásához szakmai útmutatás biztosítása,
- a „train the trainer” elv jegyében elméleti és gyakorlati felkészítés biztosítása a civil oktatók részére,
- alkalmanként oktatók-kiképzők biztosítása,
- a képzés ezen részének szakmai ellenőrzése,
- elméleti és gyakorlati továbbképzés az időszerű változások bemutatására.

2. Szaktanácsadás

- a veszélyeztetettség felméréséhez, elemzéséhez,
- a biztosítás, őrzés-védelem megszervezéséhez,
- az élőerő célszerű felállítási helyéhez és tevékenységéhez,
- a mechanikai eszközök és elektronikai jelzőrendszerek elhelyezéséhez, működtetéséhez, álcázásához,

- az adott helyszínre jellemző eljárási protokoll kidolgozásához.
3. Műveleti együttműködés
- az információcsere és megosztás rendjének és szabályainak kidolgozása,
 - körözött, vagy terroristagyanús személyek fényképe, személyleírása,
 - az objektum felmérésére, a biztonsági rendszer felderítésére utaló jelek, magatartás,
 - a biztonsági személyzet vagy rendszer tesztelésének gyanúja,
 - a biztonsági személyzet kommunikációs és informatikai felszerelése iránti érdeklődés.

4. JOGI SZABÁLYOZÁS AKTUALIZÁLÁSA

Az előző fejezetben hivatkoztam a Vagyonvédelmi törvényre, amellyel az állam beavatkozik a biztonságvédelemben úgy, hogy meghatározza az állami és a civil szereplők kapcsolatát és feladatait. Ez egy határvonal meghúzását jelenti, amelyen belül bizonyos fokú szabadságot biztosít a magánbiztonság védelmére, amíg az nem zavarja az állam működését.

Tekintve, hogy egy 12 éve hatályban lévő törvényről van szó, miközben a biztonsági környezet lényegesen megváltozott, úgy gondolom, hogy a vagyonvédelmi törvény aktualizálását is úgy kell végrehajtani, hogy az adekvát kereteket biztosítsa a korunk legnagyobb kihívásainak kezelésére.

Nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjon a személyes biztonság védelme, mint az anyagi javak védelme. Figyelembe véve a közelmúlt terrorcselekményeiről szóló rövid felsorolást megfontolandónak tartom kötelezettségként előírni a bizonyos vendégszám (20-50?) fölötti befogadásra képes kulturális- és szórakozóhelyek részére a látogatók személyes biztonságáról való gondoskodást.

Bár a törvény egy helyen (31. § (3) bekezdés b) pontja) megemlíti a terrorcselekmény és közveszélyek megelőzését, de csak a rögzített kép- és hangfelvételek megsemmisítésével kapcsolatban, amelyet a rögzítést követő 30 nap eltelté után határoz meg. Ugyanakkor különösnek találok, hogy a vagyonvédelmi céllal készült kép- és hangfelvételek megsemmisítési határideje a rögzítéstől számított 60 nap eltelté. Vagyis fontosabbnak tekinti a vagyonbiztonságot, mint a személyi biztonságot.

Alláspontom szerint külön fejezetet kell szentelni a terrorveszély megelőzésének, esetleges támadás bekövetkezése esetén való tevékenységnek és következmények kezelésének. Ez a fejezet alapvetően a megelőzésre fókuszálna, szabályozná az állami szervekkel való együttműködés rendjét a felek jogosultságait és kötelezettségeit, valamint a tevékenység ellátásának főbb kereteit és szabályait.

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy itt nem a felelősségi körök összemosásáról, vagy a civil biztonsági személyzet hatósági jogkörrel való felruházásáról, illetve az állami szervek átfogó

kontrolljának bevezetéséről (rendőrállam) van szó, hanem egy pontosan szabályozott együttműködésről, amely az állampolgárok személyes biztonságát szolgálja, azok felesleges és túlzott zavarása nélkül.

5. ÖSSZEZGÉS

Nem kétséges, hogy a biztonsági környezet megváltozott, a legnagyobb elővigyázatosság mellett sem érezhetjük magunkat biztonságban egy esetleges terrortámadással szemben.

A terrorelhárítás állami feladat, viszont a kulturális-, sport és szórakozóhelyek őrzés-védelme a civil személy- és vagyonvédelmi szektor alapvető területe, azonkívül az állami szervezeteknek nincs kapacitásuk ezekre a feladatokra.

Javaslom egy egységes koncepció alapján létrehozott biztonsági háló kidolgozását a civil személy- és vagyonvédelmi szakma bevonásával, támogató és kiegészítő feladatok végrehajtására.

Véleményem szerint egy nagyon hasznos hiánypótló tevékenység valósulhatna meg ezzel az együttműködéssel.

Egy kiképzett, komoly tapasztalatokkal, élőerővel és technikai eszközökkel rendelkező erőt nem hagyhatunk figyelmen kívül, amikor biztonságunk forog kockán.

Az együttműködésnek a megelőzésre és az esetleges támadás következményeinek kezelésére és felszámolására kell irányulnia.

Ki kell dolgozni azokat a szakmai területeket és szabályokat, amelyek a legnagyobb szakmai eredményt, hozadékot biztosíthatják, majd pedig szakmai alapokon felülvizsgálni és módosítani a vonatkozó törvényt.

Különös figyelmet kell fordítani az alkalmassági feltételek, az oktatás-továbbképzés felülvizsgálatára és az új kihívásoknak megfelelő módosítására.

Javaslatom nem a személy- és vagyonvédelem profilváltására irányul, hanem az eredeti profil meghagyása mellett egy új feladatba történő bevonásra vonatkozik.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Dr. BEREK L.- Dr. BEREK T.- BEREK L.: *Személy- és vagyonbiztonság; Budapest 2016.*
- [2] 2.94.05 Kerettanterv a XXXVIII. Rendszert Ágazathoz, Fegyveres szervek és vagyonvédelem I. tantárgy http://mrszki.hu/images/docs/rendeszetiagazati/segedanyagok/vagyonved/vagyonvedelem_9_10_szeged.pdf (letöltve: 2017. 11. 12.)
- [3] *Magyarország Alaptörvénye,*
- [4] *Terrorelhárítást szolgáló intelligens kamerarendszerek.* http://steve4security12.blog.hu/2016/09/27/segithetnek-e_kamerarendszerek_a_terror_elharitasban#more8522998 (letöltve: 2017. 11. 10.)
- [5] 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól.
- [6] RÁCZ L.: Objektumvédelem, különös tekintettel a szállodavédelemre; Hadmérnök VI. 1. (2011) http://www.hadmernok.hu/2011_1_racz1.php (letöltve: 2017. 10. 14.)
- [7] DR. KIS-BENEDEK J. – DR. KENEDLI T.: *A terrorfenyegetettség új tendenciái és lehetséges válaszlelések; Szakmai szemle 1. (2015) 16-35. o.*
- [8] KOÓS G. – DR. SZTERNÁK GY.: *A katonai műveletek új formája – a hibrid műveletek; Szakmai szemle 1. (2015) 120-137*